YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
16 päivänä joulukuuta 1997 *

Asiassa C-316/96,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Paolo Ziotti, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Oscar Fiumara, prosessiosoite Luxemburgissa Italian suurlähetystö, 5 rue Marie-Adélaïde,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut yhteisön vähimmäistoimenpiteistä tiettyjen kalatautien torjumiseksi 24 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/53/ETY (EYVL L 175, s. 23), eläinten terveyttä koskevista edellytyksistä saatettaessa vesiviljeltyjä eläimiä ja tuotteita markkinoille annetun direktiivin 91/67/ETY muuttamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/54/ETY (EYVL L 175, s. 34), rehuissa olevien entsyymien, mikro-organismien ja niistä saatavien valmisteiden käytöstä ja kaupan pitämisestä 14 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/113/EY (EYVL L 334, s. 17) ja rehujen lisäaineista annetun direktiivin 70/524/ETY muuttamisesta 14 päivänä joulukuuta

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

1993 annetun neuvoston direktiivin 93/114/EY (EYVL L 334, s. 24) sekä EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säädetyissä määräajoissa kyseisten direktiivien noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari) sekä tuomarit R. Schintgen, G. F. Mancini, P. J. G. Kapteyn ja G. Hirsch,

julkisasiamies: N. Fennelly,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 16.9.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.10.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.9.1996 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut

— yhteisön vähimmäistoimenpiteistä tiettyjen kalatautien torjumiseksi 24 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/53/ETY (EYVL L 175, s. 23),

— eläinten terveyttä koskevista edellytyksistä saatettaessa vesiviljeltyjä eläimiä ja tuotteita markkinoille annetun direktiivin 91/67/ETY muuttamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/54/ETY (EYVL L 175, s. 34),

— rehuissa olevien entsyymien, mikro-organismien ja niistä saatavien valmisteiden käytöstä ja kaupan pitämisestä 14 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/113/EY (EYVL L 334, s. 17) ja

— rehujen lisäaineista annetun direktiivin 70/524/ETY muuttamisesta 14 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/114/EY (EYVL L 334, s. 24)

ja EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säädetyssä määräajassa näiden direktiivien noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

2 Direktiivin 93/53/ETY 20 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan, direktiivin 93/54/ETY 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ja direktiivin 93/114/EY 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden oli toteutettava näiden direktiivien noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden ensimmäisen direktiivin osalta viimeistään 1.7.1994 ja kolmannen osalta viimeistään

1.10.1994. Direktiivin 93/113/EY 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan jäsenvaltioiden oli toteutettava tämän direktiivin 7 artiklan noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 1.1.1995 ja muiden direktiivin säännösten noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 1.10.1994.

3 Koska komissio ei ollut saanut ilmoitusta näiden direktiivien saattamisesta osaksi Italian oikeusjärjestystä, se aloitti 20.1.1995 päivätyllä virallisella huomautuksellaan perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisen menettelyn.

4 Italian hallitus ilmoitti komissiolle 27.2.1995 päivätyllä kirjeellään, että ehdotukset näiden direktiivien täytäntöönpanemiseksi sisältyivät lakiehdotukseen, jonka otsikkona oli "Italian kuulumisesta Euroopan yhteisöihin johtuvien velvoitteiden noudattamiseksi annettavat säännökset — yhteisön lainsäädännön vuodelta 1994 täytäntöönpaneva laki", ja että tämän ehdotuksen hyväksymistä odottaessaan Italian viranomaiset olivat laatineet hallinnollisia säännöksiä direktiivien täytäntöönpanemiseksi.

5 Koska komissio ei saanut Italian viranomaisilta muuta ilmoitusta, se lähetti 22.1.1996 Italian hallitukselle perustellun lausunnon, jossa se kehotti sitä antamaan kyseisten direktiivien noudattamisen edellyttämät säännökset kahdessa kuukaudessa lausunnon tiedoksisaannista.

6 Italian hallitus vastasi 15.3.1996 päivätyllä kirjeellään, että direktiivin 93/53/ETY täytäntöönpanosäännös oli lähes valmis toimitettavaksi pääministerin kansliaan toimivallan alustavaa tutkimista varten, että direktiivin 93/54/ETY täytäntöönpanosäännös toimitettaisiin piakkoin ministerin allekirjoitettavaksi ja että lisäksi terveysministeriö oli lähettänyt direktiivien 93/113/EY ja 93/114/EY ainoan täytän-

töönpanosäännöksen käsiteltäväksi Euroopan unionin asioita hoitavalle pääministerin kanslian osastolle.

7 Koska komissio ei saanut minkäänlaista ilmoitusta näiden neljän direktiivin täytäntöönpanosta, se nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen. Komissio kuitenkin peruutti sen 14.8.1997 jättämällään asiakirjalla direktiivin 93/54/ETY osalta.

8 Italian tasavalta toteaa vastineessaan kolmen muun direktiivin osalta, että ne on joko jo pantu täytäntöön tai niiden täytäntöönpano on pitkälle edistynyt.

9 Ensinnäkin direktiivi 93/53/ETY on pantu Italian tasavallan mukaan täytäntöön 3.7.1997 annetulla tasavallan presidentin asetuksella nro 263 (Gazzetta ufficiale di Repubblica italiana, jäljempänä GURI, nro 184, 8.8.1997).

10 Toiseksi Italian viranomaiset ovat direktiivin 93/113/EY 2 artiklan mukaisesti sallineet alueellaan väliaikaisesti niiden rehuissa olevien entsyymien, mikro-organismien ja niistä saatavien valmisteiden käytön ja kaupan pitämisen, jotka sisältyvät direktiivin 3 artiklan mukaisesti komissiolle 20.12.1994 toimitettuun luetteloon. Lisäksi tämä luettelo on saatettu kaikkien terveysalan alueellisten elinten (assessorati regionali della Sanità) sekä ammatillisten yhdistysten ja järjestöjen tietoon 26.7.1995 päivätyllä ministeriön ohjeella, jotta nämä levittäisivät tietoa laajemmin asianomaisille piireille. Tämä luettelo kuitenkin korvattiin direktiivin 93/113/EY 4 artiklan mukaisesti laaditulla komission luettelolla odotettaessa, että

komissio kirjaa lopullisesti entsyymit ja mikro-organismit saman direktiivin 5 artiklan mukaisesti rehujen lisäaineista 23 päivänä marraskuuta 1970 annetun neuvoston direktiivin 70/524/ETY (EYVL L 270, s. 1) liitteinä oleviin luetteloihin.

11 Italian hallitus korostaa direktiivin 93/113/EY 7 artiklassa säädetyn merkitsemisvelvoitteen osalta, että 1.3.1992 annetussa tasavallan presidentin asetuksessa nro 228 (GURI nro 66, 19.3.1992, täydennysosa), jolla pannaan täytäntöön eri direktiivit rehujen lisäaineista, asetetaan lisäaineiden merkitsemistä koskevia täsmällisiä velvoitteita. Muista direktiivin 93/113/EY 7 artiklaan sisältyvistä seikoista on lisäksi annettu määräyksiä edellä mainitussa 26.7.1995 päivätyssä hallinnollisessa ohjeessa, joka on osoitettu asianomaisille yksiköille ja elimille.

12 Kolmanneksi direktiivin 93/114/EY täytäntöönpanoasetus on Italian hallituksen mukaan hyväksymistä vaille valmis.

13 Komissio väittää direktiivin 93/113/EY osalta, että 26.7.1995 annetulla ministeriön ohjeella ja sen tiedoksiannolla asianomaisille viranomaisille ei panna direktiivin 93/113/EY 2 artiklaa asianmukaisesti täytäntöön. Lisäksi tällä ohjeella tai 1.3.1992 annetulla presidentin asetuksella nro 228 ei myöskään panna riittävällä tavalla täytäntöön 7 artiklassa olevia merkitsemisedellytyksiä. Erityisesti asetuksella nro 228 on asetettu uusia edellytyksiä ja uusia kriteerejä tuotteille, jotka eivät kuulu kyseisen asetuksen soveltamisalaan.

14 Direktiivistä 93/53/ETY on syytä todeta, että arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se on perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, eikä yhteisöjen tuomioistuin voi ottaa huomioon tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia (ks. asia C-60/96, komissio v. Ranska, tuomio 3.7.1997, Kok. 1997, s. I-3827, 15 kohta).

15 Nyt esillä olevassa asiassa tasavallan presidentin asetus nro 263, johon Italian hallitus vetoaa, on annettu 3.7.1997, kun taas komission perustellussa lausunnossaan asettama määräaika päättyi 22.3.1996. Vaikka tällä asetuksella pantaisiin asianmukaisesti täytäntöön direktiivi 93/53/ETY, sitä ei siis voitaisi ottaa huomioon nyt käsiteltävänä olevan kanteen yhteydessä.

16 Direktiivin 93/113/EY 2 ja 7 artiklan täytäntöönpanon osalta on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen mukaisia velvoitteita ei voida panna pätevästi täytäntöön pelkillä hallinnollisilla käytännöillä, joita voidaan tarvittaessa hallinnon sisäisesti muuttaa ja joita ei julkaista asianmukaisella tavalla (ks. asia C-311/95, komissio v. Kreikka, tuomio 2.5.1996, Kok. 1996, s. I-2433, 7 kohta).

17 Näin ollen antamalla ja toimittamalla 26.7.1995 päivätyn ohjeen asianomaisille viranomaisille Italian hallituksen ei komission mukaan voida katsoa täyttäneen direktiivin 93/113/EY mukaisia velvoitteitaan.

18 Lisäksi on todettava, että Italian hallitus ei ole kiistänyt, etteikö 1.3.1992 annetulla presidentin asetuksella nro 228 tarkoitettaisi muita kuin direktiivin 93/113/EY 7 artiklassa tarkoitettuja entsyymejä ja asettaisi muita kuin kyseisessä säännöksessä säädettyjä edellytyksiä.

19 Lopuksi on todettava, että Italian tasavalta ei ole kiistänyt, etteikö direktiiviä 93/114/EY olisi jätetty panematta säädetyssä määräajassa täytäntöön.

20 Näin ollen on todettava, että Italian tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 93/53/ETY 20 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan, direktiivin 93/113/EY 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan ja direktiivin 93/114/EY 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säädetyssä määräajassa direktiivien 93/53/ETY, 93/113/EY ja 93/114/EY noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

Oikeudenkäyntikulut

21 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 69 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan kanteensa peruuttava asianosainen velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Kanteensa peruuttavan pyynnöstä vastapuoli velvoitetaan kuitenkin korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos se vastapuolen menettelyn vuoksi katsotaan kohtuulliseksi.

22 Esillä olevassa asiassa Italian tasavalta on hävinnyt asian direktiivien 93/53/ETY, 93/113/EY ja 93/114/EY osalta; lisäksi direktiiviä 93/54/ETY koskevan kanteen nostaminen ja sitä seurannut kanteen peruuttaminen johtuvat tämän valtion menettelystä, koska Italian tasavalta ilmoitti vasta kanteen nostamisen jälkeen velvoitteidensa noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

23 Näin ollen Italian tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Italian tasavalta ei ole noudattanut yhteisön vähimmäistoimenpiteistä tiettyjen kalatautien torjumiseksi 24 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/53/ETY 20 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan, rehuissa olevien entsyymien, mikro-organismien ja niistä saatavien valmisteiden käytöstä ja kaupan pitämisestä 14 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/113/EY 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan ja rehujen lisäaineista annetun direktiivin 70/524/ETY muuttamisesta 14 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/114/EY 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säädetyssä määräajassa direktiivien 93/53/ETY, 93/113/EY ja 93/114/EY noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

2) Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Ragnemalm Schintgen Mancini

Kapteyn Hirsch

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä joulukuuta 1997.

R. Grass H. Ragnemalm

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja